

ovir v tej stvari. Zahteve Slovencev so pač tako neznatne, da jih vlada lahko izpolni, ako jej je na Hohenwartovem klubu kaj ležeče. Če pa vladi na tem klubu nič ležeče ni, potem se pa nanj nič ozirala ne bode in ne bode mogel najmanj vplivati na vladno politiko. Poljakom pa tudi najbrž na Hohenwartovem klubu ni dosti ležeče. Če pa jim je ležeče, bodeta pa Poljaka, ki sta v ministerstvu, že skrbela, da vlada izpolni želje slovenskih poslancev, ker je od njih odvisen obstanek kluba, kar konservativni pa tudi liberalni listi priznavajo. Konservativni klub je že za liberalce in Poljake naredil svojo dolžnost, ko je Taaffejevo volilno reformo pokopal, sedaj ga pa ne potrebujejo. Če se ne razbije, ga bodo pa po sili odrinili, da naredijo tako prostor za nemške nacijonalce, če poslednji baš drugače ne podpirajo vlade.

Mi bi sami bili zoper razrušenje kluba, ko bi klub imel zares še kako moč, kako svobodno odločilno besedo, pred vsem, ko bi bilo od njega pričakovati, da proti Windischgrätzu nastopi z isto odločnostjo, ko bode šlo za Slovane, kakor je proti Taaffeju, ko je glede spremembe volilne reforme šlo zoper Slovane, da je klub tak, da je od njega pričakovati, da ob odločilnem trenutku kakor jeden mož pojde v opozicijo, da prepreči kake nam škodljive vladne nakane. Klub pa nima tega svojstva, ker mnogi njegovi člani zmatrajo za svojo glavno nalogo le podpirati vlado.

Da se sedaj kmalu klub razbije, bi še vladi napravil morda kake neprijetnosti, ker zveza z nemškimi nacijonalci še ni dovršena in bi morda le vlada zadela na kake težave. Če jo bode pa le podpiral, jej bode pa s tem le omogočil bolje utrditi svoje pozicije.

Politično težišče je sedaj v naši državi volilna reforma. In baš v tej stvari se je pa Hohenwartov klub bil postavil na nam škodljivo stališče, ker so nekateri njegovi poslanci le na to mislili, kake so razmere v njih okrajih, ne pa na občne razmere, ozirali se le na koristi nekaterih stanov, ne pa na koristi ljudstva sploh. Jednako škodljivo bode delovanje tega kluba v volilni reformi tudi v bodoče, ker bodo ravno tisti elementi, ki so pripomogli vreči Taaffeja zopet imeli prvo besedo.

Če se bi pa zdaj kmalu klub razbil, predno priprave za volilno reformo dosti ne napredujejo, bi pa le demokratični elementi raznih strank utegnili močno vplivati na preustroj državnozbornskega volilnega reda. Vlada se bode tembolj ozirala na te demokratične elemente, ako ne bode imela zanesljive opore v Hohenwartovem klubu za vse slučaje. Za Slovane pa more volilna reforma le na demokratični podlagi biti koristna.

Pred vsem je našim zastopnikom na Dunaji le gledati na to, da proti volilni reformi, kakeršne žele levičarji, pa tudi mnogi konservativci zbero vsaj tretjino zbornice. Tudi jim ni treba gledati, iz kacijh elementov, da bode sestavljena ta tretjina, da bode le. Ko bode ta tretjina vkupe, potem se pa nam ni bati več nemškopoljske večine, ker ob volilni reformi se bode zrušila. Taka večina je pa vsekako mogoča, ako tudi mnogi

poslanci, ki sedaj sede v Hohenwartovem klubu, dobe proste roke.

Z razrušenjem Hohenwartovega kluba se nemškopoljska večina nikakor ne utrdi, temveč le omaje. S sedanjim vodstvom mnogi levičarji niso zadovoljni. Jedinimi so največ zaradi tega, da delajo nekako protivesju konservativcem. Ko tega ne bode več treba, pa bode mej njimi se pokazal razkol, posebno demokratični elementi bodo začeli odpovedovati svojo pomoč. Nemški nacijonalci bodo tudi pripomogli, da se bode to razrušenje hitreje vršilo. Posebno volilna reforma se potem ne bode dala izvršiti. Z levičarsko volilno reformo bode pa tudi pokopana nemškopoljska večina in nevarnost bode odstranjena.

Politični pregled.

Državni zbor je nekoliko razširil zavarovanje proti nezgodam. Zlasti bodo morali biti zavarovani službujoči pri železnicah. Nova poslava bode zaradi tega v korist službujočim, ker bodo lažje dobili kako odškodnino, če se poškodujejo, nego se jo dosedaj. Dosedaj je to bilo združeno z velikimi težavami, kajti če se je le nekoliko moglo dokazati, da je ponesrečenec sam kriv svoje nesreče, pa se mu ni nič dalo. To je že bilo običajno, da so krivdo izvažali na ponesrečenca. Po novi postavi bo to nekoliko drugače. — Zbor je pa dovolil tudi grajenje več železnic. Posebno se je mnogo govorilo o grajenju valsuganske železnice na Tirolskem. Tej železnici ugovarjali so nekateri poslanci, ker bodo na škodo Trstu, Benetkam pa v prid. Minister je pri tem tolažil tržaške poslance, da se zgradi nova železnica, ki bode Trst vezala z notranjimi deželami, ki bode v državnih rokah, da se bode vedno lahko oziralo na interese tega primorskega mesta. — V torek se je pa v zbornici poslancev začelo posvetovanje o izjemnem stanju na Češkem. Poročevalec manjšine je v dolgem govoru dokazoval, da je izjemno stanje neopravičeno, ker se bi bilo izhajalo tudi z navadnimi zakoni. Konec tega tedna se pa dovoli še vladi začasno pobirati davke, ker državni proračun ni rešen.

Deželni zbori so sklicani. Dolenjeavstrijski, štajarski, moravski in goriški se snidejo dne 19. t. m., kranjski in sleški dne 28. t. m., isterski in tržaški dne 3. januarja, dalmatinski, gališki, solnograški, koroški, bukovinski in predarelski pa dne 10. januarja, zborovali bodo nekateri deželni zbori do srede februarja, še le koncu februarja se zopet snide državni zbor.

Slovanska koalicija. — Poljaki na vso moč odganjajo Rusine, da se ne pridružijo slovanski koaliciji in se baš sedaj pogajajo ž njimi. Kakor se govori, da poljski trud ne bode zastonj. Rusini baje niso popolnoma zadovoljni z mladočeškimi vodstvom in upajo več doseči, ako ostanejo v tesni zvezi s Poljaki. Dalmatinski poslanec Klaić si baje prizadeva slovansko koalicijo pregovoriti k zmernemu postopanju, da se omogoči, s časom Poljakom pristop. Misel je jako dobra, ali le to se bojimo, da bodo Mladočehi jo spridili s svojim pretiranim rusofilstvom, in ker bodo vsekako hoteli biti vodje. Mladočeškemu vodstvu se pa Poljaki ne bodo marali podvreči.

Nemškonarodni poslanci sedaj cincajo in ne vedo, kaj bi storili. Vladi se nečejo pridružiti, v opoziciji pa tudi ne marajo biti. Čakajo menda tega, da nemški konservativci obrnejo vladi hrbet, potem se pa bodo oni koaliciji pridružili, ko bodo potrebnejši postali. Nam se pač dozdeva, da bodo še dolgo čakali. Nemški konservativci, kolikor jih je sedaj v Hohenwartovem klubu, se preveč v narodnem pa tudi v gospodarskem oziru strinjajo z liberalci, da bi jih sedaj popustili.

Kako naudušeni so mnogi konservativni listi za zvezo z liberalci, če tudi so nedavno trdili, da liberalizem je seme satanovo.

Razširjenje volilne pravice. Vprašanje o razširjenji volilne pravice bode še dolgo vznemirjalo politične kroge. Stvar pa postaja precej nevarna in je precej verjetno, da nemški liberalci dosežejo svoj namen. Gotovo, da jih bodo podpirali nemški konservativci, ker se boje, da zgube vse svoje mandate, ako bi tudi višji stanovi volili v kmetijski skupini. Dosedaj so res navadno zatrjevali, da imajo narod na svoji strani, v resnici je pa bilo to le pesek v oči. Večina naroda zanje prav nič ne mara. Sedanji volilci jih pač volijo, ker jim vedno obetajo, da bodo dosegli cenejšo šolo, drugi stanovi se pa na cenejšo šolo ne dajo vjeti. Sedanji nemški konservativci se ravno tako vzdružujejo le umetno, kakor nemški liberalci in je v njih skupnem interesu, da podpirajo drug drugega. Pa tudi o čeških poslancih se ne ve, kako bodo glasovali. Na Češkem in Moravskem je neka agitacija mej kmeti proti temu, da bi delavci volili v kmetijski skupini, ker bi potem večkrat kmete majorizovali. Te dni se je neko češko društvo izreklo, da naj se za delavce osnuje posebna skupina, torej prav v zmislu nemških liberalcev. Pri taci razmerah je lahko mogoče, da volilna reforma utrdi gospodstvo Nemcev in Slovani se bomo kesali, ko bode že prepozno.

Italija. — Kralj ni potrdil ministerstva, kakor je je Zanardelli sestavil. Govori se, da največ zaradi tega ne, ker bi bil imel v ministerstvu biti neki strasten irendentovec, torej velik nasprotnik laške zaveznice Avstrije. — Sedaj je naročil kralj Crispiju sestaviti nov kabinet. Crispi se je lotil dane mu naloge.

Bolgarija. — Zadnje čase prinesle so razne novine vest, da so v Sofiji zaprli nekega Ivanova, ki je nameraval atentat na kneza Ferdinanda. Ivanov rodod Bolgar je utekel iz bolgarske vojske in stopil v rusko vojsko. Tam so ga menda gotove osebe nagovorile, da naj umori Koburžana. Ta se je temu nasvetu udal in se podal pred 14 dnevi, ko se je vršil v Sofiji slovesni pogreb Aleksandra Batenberžana, tja z namenom, da se mudivšega kneza Ferdinanda umoriti. Ta naklep se je pa na pristojnem mestu pravočasno zvedel in Ivanova spoznali so na železnični postaji in ga prijeli. Z več strani se pa tudi zatrjuje, da na tem ni pičice resnice in da je cela bajka iz raznih nepoštenih ozirov izmišljena. — V ministerstvu izvršile so se nekatere premembe. Portfelj naučnega ministerstva je prevzel predsednik Stambolov.

Srbija. — Gruič je sestavil novo ministerstvo tako le: predsedstvo, vnanja dela in vojno ministerstvo: Gruič; finančno ministerstvo: Vujič; notranja dela: Milosavljevič; pravosodje: Maksimovič; trgovino: Milošević; javne zgradbe: Stanković; nauk: Vesnić. Novo ministerstvo se je zbornici že predstavilo. V vladnem programu se naznanja, da misli vlada nadaljevati politični sistem prejšnjega ministerstva in vladati v smislu zmernega radikalizma Dokičevega. Glede vnanje politike se bode nova vlada trudila, ostati v korektnem prijateljskem razmerju z vsemi državami. Radikalna stranka, ki vedno le želi, da bi Pašić postal ministerski predsednik, ni nič kaj zadovoljna z novim ministerstvom, vendar pa je sklenila za zdaj novi kabinet podpirati, da se prepriča o njegovem delovanju. Sodi se, da novo ministerstvo ne bode dolgo na krmilu.

Francija. — Ministerska kriza je rešena. Po daljšem obotavljanju sprejel je vsejedno Casimir Perier nalogo sestaviti novo ministerstvo in je isto tudi srečno izvršil. Casimir Perier uživa v Franciji veliko zaupanje. Doslej je bil predsednik poslanske zbornice. Govori se celo, da bo prihodnjih volitvah kandidoval za republikanskega predsednika. Novi ministerski predsednik sam zmeren v vseh zadevah je oddal tudi druge ministerske portfelje samim zmernim možem. Kar se tiče vnanje politike, bo novo ministerstvo sledilo pota prejšnjega ministerstva, notranje pa bode njegovo postopanje zmerno. V svoji

izjavi namreč poudarja novo ministerstvo, da bo vedno zoper ločitev cerkve od države, da ga bodo vodila demokratična načela in da se bode z vso odločnostjo bojevalo proti socijalističnim zahtevam. Glede vnanje politike se bode po izjavi novo ministerstvo držalo mirovne politike. Novo ministerstvo, oziroma tega mišljenje ni nič po godu radikalnim elementom v Franciji, tembolj pa vsem drugim, ki so zares vneti za blagor in srečo Francije. — Minolo soboto se je mej sejo zgodil v poslanski zbornici francoski nečuten atentat. Izmed poslušalcev vrigel je namreč nekdo iz druge galerije bombo, ki se je v zraku razletela in rapila do 100 ljudi več ali manj. Da se je razletela na tleh, prouzročila bi bila še večjo nesrečo. Predsednik zbornice Dupuy je pri tem dogodku, da si je zavladal v zbornici velik strah in zmešnjava, ostal miren, pozval poslance, da naj ostanejo na svojih sedežih, je zaukazal rediteljem, da naj izhodna vrata zapro. Pričela se je preiskava proti vsem poslušalcem, ranjence so odnesli v postranske prostore in jih obvezali in mej tem se je seja nadaljevala. Po seji se ministerski predsednik Casimir Perier zahvali poslancem, da so ostali mirni in vstrajni pri seji, vkljub nezaslišanemu dogodku. Preiskava na lici mesta je dognala, da je prouzročitelj atentata anarhist Avgust Vaillant, katerega je samega močno ranilo. — Vsled tega atentata je zbornica sklenila jako ostre zakone zoper anarhiste. S temi zakoni se ima zadušiti anarhistično časopisje, so se določile trde kazni za tiste, ki širijo anarhistične spise in hujskajo k anarhističnim hudodelstvom. Tudi glede izdelovanja razstreliv so se izdali jako ostri zakoni.

Obrtnija.

Petrolej kot kurilo.

Petrolej je na razstavi v Čikagu zaslovel kot kurilo. Vse stroje so kurili le s petrolejem, katerega so dobivali po ceveh naravnost iz vrelca v Indiji. Po skušnjah na razstavi je petrolej cenejši za kurjavo nego premog in daje večjo vročino. Vročina je mnogo enakomernejša, in tudi ne ostaje nobenega pepela ter ni nobenega dima. Ker ni treba odpravljati pepela je tudi manj ljudi treba pri strojih. V Združenih državah pripisujejo skušnjam v Čikagu velik pomen, ker je tukaj bila priložnost za najraznovrstnejše poskušnje, ki so se vse dobro obnesle.

V Čikagu so za vse kotle, elevatorje in parne kurilne priprave kurili le petrolej izimši ribiško in vrtnarsko razstavo. 52 parnih kotlov z 21675 konjskimi silami pride v poštev. Sozidali so dvanajst velikih napajališč, katere drže 12500 galon petroleja. Pod temi 52 kotli je 210 pršil za petrolej, katera prše sama petrolej v ogenj, kakor iz kake škropilnice. Zaradi tega je bilo pa potrebno za oskrbovanje kotlov na vsaki straži le 15 mož, dočim bi jih bilo potrebno najmanj 50, da so kurili s premogom. 133 1/2 galone petroleja ravno toliko izda kakor tona premoga. Na dan se je porabilo 60.000 galon petroleja, kar je toliko izdalo, kakor 450 ton najboljšega premoga. Vsak dan bi torej bilo treba 30 vagonov premoga, da niso rabili petroleja, in bi bili morali potem še vsak dan odpeljati deset vagonov pepela in žlindre. Asekurančne družbe so se v Čikagu tudi prepričale, da nevarnost za ogenj ni baš prevelika, ako se rabi petrolej, če je vse prav narejeno.